

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

III. Explicatur status quæstionis, & mendacia quædam aduersariorum deteguntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

Traditio NECESSARIA est, quæ traditur in forma præcepti, vt celebratio Paschæ die Dominico post decimam quartam Lunam Martij. LIBERA est, quæ traditur in forma consilij, vt asperio aquæ lustralis, & similia.

CAPVT III.

Explicatur status questionis, & mendacia quædam aduersariorum deteguntur.

CONTROVERSA igitur inter nos, & hæreticos in duobus consistit. PRIMUM est, quod nos asserimus, in Scripturis non contineri expressè totam doctrinam necessariam, siue de fide, siue de moribus: & proinde præter verbum Dei scriptum, requiri etiam verbum Dei non scriptum, id est, diuinas & Apostolicas traditiones.

At ipsi docent, in Scripturis omnia contineri, ad fidem, & mores necessaria, & proinde non esse opus vlllo verbo non scripto. LYTHERVS in comment. cap. I. ad Gal. Neque aliter inquit, doctrina in Ecclesia traditur, & audiri debet, quam per verbum Dei, hoc est, sancta Scriptura. Doctores, & auditores alij cum sua doctrina, anathema sunt. IOAN. BRISTIVS in Prolegomenis, cap. de traditionibus. Perfpicue, inquit, significat Apostolus, quòd nulla traditio contra, & præter testimonia Scriptura agnoscenda sit pro dogmate necessario ad salutem. IOANNES CALVINVS lib. 4. Institut. cap. 8. 4. Esto igitur, inquit, hoc firmum axioma: non aliud habendum esse Dei verbum, cui detur in Ecclesia locus, quàm quòd legimus in primùm, & Prophetis, deinde scriptis Apostolicis contineri. MARTINUS KEMNITIVS in examine Concilij Trident. sess. 4. cap. 1. repetit, hunc esse statum questionis, an Scripturae contineant omnia dogmata ad salutem necessaria: & scilicet negare, nos negare.

SECUNDO dissidemus, quod illi existimant, Apostolos quidem quædam instituisse præter Scripturam, quæ ad ritum & ordinem Ecclesiæ pertinent, quæ tamen non sint necessaria, nec præcepta, sed libera: Nihil autem tradidisse præter Scripturam, ad fidem aut mores necessario pertinens; id clarè docet

Luth.

Brant.

Calv.

Kemnitius

docet Kemnitiuſ cū agit de ſeprimo genere traditionum, & Caluinuſ lib. 4. Inſtitut. cap. 10. §. 20. Noſ autem agnoſci-
muſ traditioneſ Apoſtolicuſ omnium generum, vt ſuprà ex-
poſuimur.

*Contrarij
uſque
partiuſ.*

TERTIO diffidemur, quod illi putant, traditioneſ Apo-
ſtolicuſ, ſi quæ fuerunt, nunc non exſtare, id eſt, non poſſe
certò demonſtrari aliquam Apoſtolicam traditionem. Ita
KEMNITIUS ibidem: *Nulliſ, inquit, certis & firmiſ docu-
mentis probari poteſt, qui ſint ritus certò ab Apoſtoliſ traditi,
qui ex Scriptura oſtendi non poſſunt.* Noſ è contrario aſſeri-
muſ, non deeſſe certuſ viaſ, & rationeſ, quibuſ Apoſtolicæ
traditioneſ oſtendantur.

NUNc antequam ad probationem veniam, pauca dicam
more ſolito de contradictionib. & mendaciis ipſorum. **Bren-
tiuſ** & **Kemnitiuſ** lociſ notatiſ apertè dicunt, nihil poſſe æ-
quari ſacriſ Scripturiſ. **BRENTIUS** ſic ait: *Non contenti Scri-
ptura diuinituſ commendata & confirmata, iactant Apoſto-
loſ multa tradidiſſe poſteris ſermone, qua non minoreſ ha-
bent auctoritateſ, quam quaſcripto mandata ſunt.* **KEMNI-
TIUS** autem ait: *Inſigniſ audacia eſt, maieſtatiſ, & auctori-
tatiſ Scriptura canonice aliquid æquare.*

Contradiç.

At iidem fatentur Apoſtoloſ aliquid tradidiſſe præter Scri-
pturaſ. **BRENTIUS** ibidem ſic ait: *Negari non debet, nec po-
teſt, quin tam Chriſtuſ multa dixerit & fecerit, quam Apo-
ſtoli multa tradiderint, & inſtituerint, qua non ſunt ab ipſiſ
literiſ comprehenſa.* **KEMNITIUS** autem ſic ait: *Apoſtoloſ igitur
rituſ quorſdam ordinariſ & tradidiſſe Eccleſiſ, ex ſcriptiſ
ipſorum certò conſtat: & veriſſimile eſt quorſdam etiam alioſ
externoſ, qui in Scriptura annotati non ſunt, ab Apoſtoliſ tra-
ditoſ eſſe, &c.* Iam verò ſi non minor eſt auctoritateſ Apoſtoli-
ore præcipienteſ, quàm literiſ mandatiſ, certè non eſt auda-
cia, æquare aliquid non ſcriptum, verbo ſcripto. Poſſumuſ e-
nim vt minimum æquare ordinationem rituſ externi ab Apo-
ſtoliſ traditam, cum ſimili ordinatione literiſ mandata. Ipſi
enim utroq; modo fatentur Apoſtoloſ aliquid ordinariſſe. Cur
ergo clamant inſignem audaciaſ eſſe aliquid æquare verbo
ſcripto?

Kemnit.

Nunc ad mendacia veniamuſ. Primum commune eſt Cal-
uino, Brentio & Kemnitio ſæpiuſ repetere, non velle omnem
ritum

Mendacia.

ritum Ecclesiae esse Apostolicam traditionem sine vlllo delictu. CALVINVS lib. 4. Institut. cap. 10. §. 19. Romanenses magistri extorquere solunt, inquit, et nulla sit apud eos caren- niola, qua non pro Apostolica censeatur. At non hoc dicimus, sed eas tantum recipimus pro Apostolicis, quas firmis testi- moniis antiquorum probare possumus esse Apostolicas. DE INDE commune est iisdem sic agere, quasi ipsi Scripturas tantum, nos traditiones tantum defendamus, neque curemus an traditiones sint secundum Scripturam, an contra Scri- pturam: at non ita est, nam Scripturam nos pluris facimus quam illi, nec vllam traditionem admittimus contra Scri- pturam.

Sed KEMNITII mendacia sigillatim enumeranda sunt. In examine igitur edito anno salutis M. D. LXVI. ad 4. fol. pag. 68. & 69. dicit nos asserere, Deum constituisse vt doctri- na Christi & Apostolorum non scriberetur in libris, sed tantum viua voce traderetur. & ipse postea pag. 185. asserit, Apostolos habuisse mandatum, vt scriberent. Sed vtrumque est menda- cium, & veritas est in medio. Nullus enim Catholicorum do- cuit vnquam, Deum constituisse vt nouum Testamentum non scriberetur, vel proferat Kemnitius auctorem, qui hoc dixerit. sic enim, Euangelistae & Apostoli nostra sententia peccassent grauissimè scribendo, sed tantum dicimus, nouum Testamentum praecipue in corde scribi debere, nec necessa- rio exigere, vt scribatur in libris.

II
4
Fallum quoque est, Deum mandasse Apostolis, vt scriberent. Legimus enim Matth. vlt. mandatum, vt praedicarent Euangelium; vt autem scriberent, nusquam legimus. Itaque Deus nec mandauit expressè vt scriberent, nec vt non scriberent. Nec tamen negamus, quin Deo vblente & inspirante Apostoli scripserint, quae scripserunt. aliud enim est aliquando facere Deo suggerente & inspirante, aliud eo aperte praecipiente. Neque obstat, quod in Apocalypsi aliquoties legitur Scribe quae vides. iubetur enim Ioannes scribere quaedam incan- canas visiones, non doctrinam Euangelij, & praecipua me- rum, de quibus nos agimus.

Deinde in fine disputationis de traditionibus. pag. 420. ait: Postremo multa monebit Lectorem & hac obseruatio, quae Pontificij non seruentur multa ad Apostolorum traditiones re- ferri.

ferre, qua ab aliis auctoribus multò posterioribus instituta,
 Et profecta esse ex ipsis Pontificiorum scriptoribus ostendi po-
test, etc. Hoc autem probat undecim exemplis, quorum nul-
lum caret mendacio.

PRIMUM est, ubi dicit scripsisse Innocentium III. cap.
 Cùm Marthe, extra de celebratione Missarum, plura quidem
esse verba in consecratione calicis, quàm Dominus in Euan-
gelio dixerit; sed tamen illa haberi ex Apostolica traditione:
At, inquit Kemnitius, scriptores Pontificij annotarunt, à qui-
bus Rom. Pontificibus illa verba adiecta sint. Mendacium est.
 Nam scriptores Catholici annotarunt quidem in reliquo ca-
none, quis Pontifex quid addiderit: at in verbis consecratio-
nis nemo inuenitur aliquid addidisse: nec est, qui in hac re
contradixerit Innocentio.

SECUNDUM mendacium: Totum canonem Missæ, inquit,
esse ex Apostolica traditione, si quis vel dubitare se ostende-
rit, anathema percussit. Mendacium est. Nam cùm in ca-
 none fiat commemoratio multorum Sanctorum, quorum
 aliqui CC. annis post Apostolos fuerunt, quis dubitare potest
 non totum canonem esse ex Apostolica traditione? vel dicat
apertè Kemnitius, ubi legerit, quod tam audacter affirmat.
 Non igitur totum canonem, sed summam, & præcipuam
partem asserimus esse ex Apostolica traditione, cui postea
summi Pontifices aliquid addiderint.

TERTIUM mendacium: Alexander, inquit, aquam vino
esse admiscendam in celebratione Eucharistia statuit. idem
aquam, & salem benedictum instituit. igitur falso isti ritus
ad Apostolorum traditionem renocantur. Mendacium. Audi
 enim Alexandri verba in epist. i. Repulsis, inquit, opinionibus
superstitionum, panis tantum, & vinum aqua permixtum
in sacrificio offerantur. Non debet enim (ut à Patribus acce-
pitur, & ipsa ratio docet) in calice Domini aut vinum solum,
aut aqua sola offerri. Itaque verum est quod dicit Cyprianus
 libro 2. epistola 3. hanc esse diuinam traditionem. Alexan-
 der enim satis apertè significat, non à se incepisse hunc usum,
 cùm eum se à Patribus accepisse dicat. De aqua etiam bene-
dicta non dicit, se primùm eam iussisse benedici, sed indicat
se facere quod est antiquæ consuetudinis. Sic enim ait: A-
quam, inquit, sale conspersam populis benedicimus, &c. Itaq;
 merito

meritò dicitur esse Apostolica traditio à Clemente lib. 8. Apostolicarum constit. cap. 35. & à B. Basilio lib. de Spiritu Sancto, cap. 27.

4.

QVARTVM est: Telesphorus ieiunium quadragesimale instituit. Mendacium. Telesphorus enim in epistola sua non dicit se instituisse Quadragesimam, sed tantum ut clericis solitum ieiunium omnium Christianorū adderent tres dies, id est, inciperent à carnibus abstinere in Dominica quadragesimæ: Cognoscite, inquit, à nobis & cunctis Episcopis in sancta & Apostolica sede congregatis statutum esse, ut septem hebdomadas plenas ante sanctum Pascha omnes clerici ac monachi ieiunent. Quibus verbis optimè cohæret quod dicit Hieronymus in epist. ad Marcellam, de erroribus Montani, Quadragesimam ab Apostolis institutam traditione non scriptam.

5.

QVINTVM mendacium: Hyginus, inquit, chrisma instituit. Mendacium sine vlllo fundamento. Nihil enim de chrismate in epistolis Hygini inuenitur: nec exstat apud alios aliquod decretum, nisi quod Gratianus de consecrat. dist. 1. can. In Catechismo, affert decretum quoddam Hygini, qui statuit, vnum & eundem esse posse eum, qui suscipit baptismum, & qui confirmatum, id est, patrinum, etsi melius sint diuersi. Itaque rectè à Fabiano Papa in epistola 2. dicitur chrisma singulis annis renouandum, quòd sic Apostolici iurati fuerint.

6.

SEXTVM est: Calixtus ieiunia quatuor temporum instituit: ergo falsum est, quòd sint ex Apostolica traditione. Mendacium est, quòd Calixtus omnia instituerit quatuor temporum ieiunia. ipse enim in epist. 1. dicit, se tantum addidisse unum ieiunium ad tria, quæ antea erant. Quocirca quòd dicitur Leo ferm. 2. de ieiunio Pentecostes, & ferm. 8. de ieiunio septimi mensis dicit, illa ieiunia esse ex Apostolica traditione non pugnat cum decreto Calixti.

7.

SEPTIMVM est: Syluester confirmationem puerorum instituit. Mendacium impudentissimum. Nihil enim tale à Syluestro vsquam legitur, & inueniuntur decreta Pontificum longè Syluestro antiquiorum, de consecrat. dist. 4. can. In Catechismo, & can. Non plures. & dist. 5. can. 1. 2. & sequentibus, vbi non ipsum Sacramentum, sed aliqui ritus circa eius administrationem instituuntur.

OCTAVVM

OCTAVVM est: Felix altarium consecrationem instituit. Et hoc mendacium est. Constat enim Syluestrum auctorem huius ritus fuisse. Videtur Kemnitium decepsse epist. I. Felicis IV. vbi multa disputantur de consecratione altarium. sed nihil ibi instituitur noui, sed solum antiqui ritus explicantur.

8.

NONVM est: Felix IV. instituit, vt infirmi ante obitum inungantur. Mendacium solemne. Nam Marci 6. Apostoli vngabant aegrotos oleo. Et Iacobi 5. precipitur, vt presbyteri vngant aegrotos oleo. Et Innocentius I. Felice IV. centum annis antiquior, in epist. I. quæ est ad Decentium, cap. 8. vñtionem infirmorum Sacramentum Ecclesiæ esse dicit.

9.

DECIMVM est: Syricius memoriam, & inuocationem Sanctorum Missæ addidit. Et hoc mendacium est. Nam CYRILLVS Hierosolymitanus Syricio antiquior, in catechesi 5. mystagogica: Cum hoc sacrificium, inquit, offerimus, facimus mentionem eorum, qui ante nos obdormierunt, primum Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, vt Deus orationibus illorum suscipiat preces nostras, &c. Et similiter in liturgia Basilij, qui antiquior fuit Syricio, videmus fieri memoriam, & inuocationem Sanctorum.

10.

VNDECIMVM est: Pelagius memoriam mortuorum anniuersarias, Missæ adiecit. Et hoc mendacium est. Nam TERTYLLIANVS longè antiquior Pelagio Papa, lib. de Monogamia, meminit anniuersariæ oblationis pro defunctis; & libro de corona militis dicit, suffragia pro defunctis, ex Apostolica traditione descendere.

11.

Ad hunc mendacium.

His addamus mendacium DVODECIMVM, ex libro, quæ inscripsit, Theologiæ Iesuitarum præcipua capita: Notabis, inquit Kemnitius, hoc loco, Lector, quam faciant Iesuitæ differentiam inter traditiones Apostolorum scriptas, & inter eas, quas ipsi sub nomine Apostolorum confingunt. Scriptas dicunt esse arbitrarias; confictas dicunt obligare sub periculo salutis. Hoc mendacium tam insigne, inde collegit Kemnitius, quod Colonienfes in lib. contra Catechismum Monhemij, scripserant, illud: Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, &c. I. Corinth. II. non significare, præcepi vobis, sed, docui vos, atque inde deduxerunt, ex eo loco non colligi, obligari laicos ad vsum calicis in Sacramento altaris. Sed si il-

lud, *Tradidi vobis*, non significat, docui, sed, præcepit; quæso, sensus est? Quid sibi vult, *Ego præcepi vobis, quod Dominus Iesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem*, & nonne hîc historia narratur, & non lex constituitur? Itaque non dicunt Iesuitæ, traditiones scriptas non obligare, sed obligantur diuerso modo. Quando traditio est de doctrina fidei vel re gesta, obligat ad credendum, non ad operandum, sicut traditio de morte Christi. At quando est de præceptis, obligat ad operandum; quod idem & de scriptis intelligendum est.

CAPVT IV.

Ostenditur necessitas traditionum.

NUNC vt ad probationem veniamus. Tria demum ostendere conabimur. Primum, Scripturas sine traditionibus nec fuisse simpliciter necessarias, & insufficientes. Secundò, traditiones Apostolicas non solum de ritibus, sed etiam de fide reperiri. Postremò, quod certi esse possimus de veris traditionibus.

PRIMUM probo ex variis ætatibus Ecclesiæ. Nam ab antiquitate usque ad Moysen, fuit Ecclesia Dei aliqua in mundo, colebant homines Deum Fide, Spe & Caritate, & exteriusque ritibus, vt patet ex Genesi, vbi introducuntur Adam, Abel, Seth, Enoch, Noë, Abraham, Melchisedech, & alij homines, & ex Augustino lib. II. de ciuit. Dei, & sequentibus, vbi dicitur ciuitatem Dei ab initio mundi vsque ad finem: ac nullibi Scriptura diuina ante Moysen, vt patet, tum quia cum consensus Moyses est primus scriptor sacer; tum quia in Genesi non fit mentio doctrinæ scriptæ, sed solum traditæ, Gen. 22. Scio, inquit Deus, quod Abraham præcepturus sit filio suo Isaac, domus sua post se, & custodiant viam Domini. Igitur per bis mille conseruata est religio sola traditione: non est Scriptura simpliciter necessaria. Quomodo enim conseruata potuit antiqua illa religio sine Scriptura ad duo millia annorum, ita potuit doctrina Christi conseruari sine Scriptura per mille quingentos annos. Deinde à Mose vsque ad Christum per alia duo annorum millia, exstiterunt quidem Scripturæ